

บทคัดย่อ

จุดประสงค์ของการศึกษานี้เพื่อเป็นการระบุสถานการณ์ความเครียดของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน โดยได้ศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 และพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการลด และป้องกันความเครียดของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน ด้วยการส่งแบบทดสอบความเครียดให้ครูประถมศึกษา จำนวน 670 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 20 โรงเรียน ในระยะที่ 1 ของการศึกษาการระบุสถานการณ์ความเครียด

ในระยะที่ 2 ครูประถมศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนา เพื่อลด และป้องกันความเครียดของครู โดยมีผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด เป็นผู้ช่วยสนับสนุน และให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยภายนอก คือนักศึกษาระดับปริญญาเอก มีบทบาทในฐานะที่เป็นผู้สังเกตอย่างมีส่วนร่วม ช่วยสนับสนุนเอกสารในการประชุม และความต้องการของครูที่เป็นผู้วิจัยภายในโรงเรียนของตนเอง ลักษณะข้อมูลทั่วไปของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน ระดับต่าง ๆ ของความเครียด ความต่อเนื่องของการปฏิบัติทั้งก่อน และระหว่างการพัฒนาแบบกิจกรรมเชิงรุก เพื่อลด และป้องกันความเครียดถูกสังเกต และทำการทดสอบระดับของความเครียด ทั้งก่อน ระหว่าง และเสร็จสิ้นโปรแกรมการพัฒนานี้ สถิติที่ใช้ในการอธิบายได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ไคสแควร์ (Chi square) และการวัดซ้ำ (Repeat measure)

ผลของการวิเคราะห์สถานการณ์ความเครียด พบว่า ส่วนใหญ่ (40.79 % และ 40.56 %) ของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนมีความเครียดในระดับปานกลาง ทั้งความไวต่อความเครียด และสาเหตุของความเครียด สำหรับส่วนใหญ่ (36.13 %) อาการของความเครียดอยู่ในระดับรุนแรง สำหรับผลการทดสอบความเครียดของผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่ (70 % และ 45 %) พบว่า มีความเครียดอยู่ในระดับต่ำ ทั้งจากความไวของความเครียด และสาเหตุของความเครียด แต่สำหรับอาการของความเครียดส่วนใหญ่ (45 %), มีความเครียดอยู่ในระดับรุนแรง นอกจากนี้ผลการศึกษารูปแบบพบว่า มีผลต่อการป้องกันความเครียดไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P < 0.05$) ของครูประถมศึกษา และการลดความเครียดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ($P < 0.05$) ของครูประถมศึกษา ระหว่างก่อน และหลังกระบวนการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเชิงรุกเพื่อป้องกันความเครียดของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน

ABSTARCT

The purpose of this study was to identify the stress situation of the elementary teachers in private schools, the second Patumthani Officer of Education Service Area, and participatory development model to reduce and prevent stress in these teachers. The structured questionnaires were sent to 670 elementary teachers and 20 schools administrators in Phase 1 to identify stress situation.

There were voluntarily 21 elementary teachers involving in participatory model development to reduce and prevent stress of these teachers in Phase 2 and 3 school administrators were acting as the advisors and supporters. The researcher was acting as participatory observer and supplier for the documents or what ever needed by the teachers. The teachers demographic characteristics, the levels of stress, continuation of practicing both pre-model and model development to reduce and prevent stress were observed and test before, during and after finishing the program. Statistics were described in percentage, mean, chi square and repeat measure.

The results of situational analysis of stress found that the most (40.79 % and 40.56 %) of elementary school teachers had moderate level of susceptibility to stress and factors of stress. In the other hand, most of elementary school teacher (36.13 %) and the most (70 %and 45 %) of school administrators had mild level of stress. However, most of the school administrators, (45 %) had severe level of symptoms' stress. Moreover, the results of model development indicated that it had effects on preventing stress of elementary school teachers statistically no significant difference ($P < 0.05$) and to reduce stress was statistically significant difference ($P < 0.05$) between pre-model and post-model development process.

It is suggested from the study that this model development process was able to reduce and prevent stress by applying the concepts of participatory action research and integrated concept of group process techniques between informal and formal meeting of

activities. However there should be further study both in other private schools and public schools to see if this model would work in different contexts of stress.